

Füvészkert

Füvészkertnek nevezték gyermekkoromban, füvészkertnek mondják a páluccai fiúk is. Ma így hívják, hogy: növénykert. Sőt pontosabban így: A magy. kir. Pázmány Péter tud. egyetem növénykertje. Gyermekkoromban azt mondták a felnőttek: — Gyerünk, gyerekek, nézzük meg a füvészkertben a Victoria régiát. Melegvízben nő, nagy tányérlevelei vannak, száz évben egyszer nyílik... És elindultunk. Zöld lepke-őrző bádogtársolyban az ozsonnával, ki a füvészkertbe, ahol nagy-nagy fák suhogtak titokzatosan, ahol kis hidak vezettek át csörgedező vizeken, ahol üvegfalú házakban fojtó melegvíz-szag honolt, ahol a száz évben egyszer nyíló virág látható, ahol a sűrű lombon túl mindig új és új erdők húzódnak... beláthatatlan terület... talán Robinson szigetje is... de, ami a fő, ahol az ozsonná, a zöld bádogtársolyból, igazi, farkasétvágygal lehetett elfogyasztani. Ez volt a füvészkert a magamfajta őspesti gyermeknek.

És ma, évtizedek után, a füvészkert helyen viszontláttam a növénykertet. Az első benyomás csalódás volt, mint minden, ami a gyermekkorból szertelen és fantasztikus emlék marad és amit a felnőtt ember, a maga kijózanult szemével, tüstént fölmér és megkicsinyít — a maga mértékére. De az impressziótól teljesen eltekintve is, valóban megcsönkítették azt a gyönyörű kertet. Területéből nagy-nagy részeket hasítottak ki az épülő klinikák számára, százados fáit kivágták, avarszagú földjét aszfalttal burkolták, tavát, patakjait kiszárították és lecsapolták, ami itt, kivételesen, nem jelentett európaisodást, hanem ép az ellenkezőjét. Azt jelentette, hogy túlszegények vagyunk ilyen nagy füvészkert eltartására, a városnak ez a belterülete középületek számára kellett és nem volt pénzünk, hogy embereket másutt ápoltassunk, más telken, mint amit ragyogó luxusnövényektől vettünk el. Túlságos kultúra lett volna, úgy látszik, a szegény Budapesttől, ha nagy, európai méretű botanikus kertet tart fenn a megdráguló parcellák korszakában is...

Most azután azt kellene írnom, hogy elszoruló szívvel jártam végig a megfogyatkozott növénykert, bizony, dudvavert útjait. És hogy fájt nekem a dudva, a részben kihalt növénykollekció, egészben: az a megcsökkenés és leépítés, amely mint minden állami intézményünkben, itt is néma, nagy

Budapestre vonatkozó ujságcikke

Osztályozás

712.21

Szerző:

Cím:

Füvészkert

Hely

Botanikus kert

Idő

11925

Személy

Helyszám

Forrás:

Bp

(Hely)

1925. 6. 21.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

szemrehányással látható. Azt kellene írnom, hogy rosszul esett ránézmem az egykor olaszos gráciával épült igazgatói lak hulló vakolatára, az üvegházak rozsdás és avult berendezésére, a nimfák ápolatlan vízmedencéjére, az egész kert panaszára, amely úgy szól, hogy: szegény ország vagyunk. De, sajnás vagy örvendetes, itt elhagyott a szociális szemlélő, a közügyeket és közérdeket negyedórára szerencsésen elfelejttem és szinte megrészegültem egy lassan enyésző, nagy kert mindenféle szépségétől. Milyen szépek a lila gliciniák, amelyek, leszakítatlanul, ott hervadnak a megroskadt ágon, milyen szépek a napos táblákban itt is, ott is a pirosan rikoltozó, vidám pipacsok, milyen érdekesek a félig száradt, magas fikuszfajták, úgy állnak itt, mint az Állatkertben a flamingók, ugyanazzal az exotikus, buddhisztikus elmélázással... Mennyire néger növények amott a magasra felfagzott kaktuszok, igazán mulatságos, ilyen furcsa, kedves fája ép csak négernek lehet, az ő képmására mintázódott, az bizonyos... És így végig minden elragad — egészen a kis latin feliratú zománcablákig, amelyek harmónikus nevek muzsikájával hálózák be a kertet. Olyanok, ahogy így leszúrták őket a földre, mint egyszerűbb temetőben a sírfeliratok, de még csak emberi elmúlást sem jeleznek, hanem a nagy természet szakadatlan továbbfejlődését, ahol még akadályugrás sincs tudat és tudattalanság között... Olyan elsímító, elringató gondolat, mint maga a rávéssett szó csendes muzsikája és így jó és szép minden... Elrévült szemmel állok egy kis vízmedence mellett, nézem a nimfa hűvös-fehér formáit, nézem az iszapos, barna lében a kis szürke cigányhalak boldog cikázását, beleütik a szájukat a homokkö-medence kávéjába és némán tátognak rá, mintha pörölnének vele. Eszembe

jut, hogy így álltam, nem is oly régen, egy tündöklő márványmedence szélén is, néztem a kristályos csillogásban átcikázó piros és aranyszínű balakat, néztem és hallgattam az ezüstipolású fontanát, amely a medence közepén csörgedezett, a napot éreztem a vízen és a hőromon és mindehhez hozzánéztem az elmondhatatlan, utánozhatatlan eget. Rómában volt, olasz ég és olasz fontana volt, mögöttem és előttem a Vatikán cortiléi, a loggiák, a Laokoon és a belvederi Apolló... Azok a műemekek, amelyeket kitűnő német esztétikusok tisztelni tanítottak és amelyeket végtelen hódolattal szemléltem legelső olasz utamon, tizenhat éves koromban. És most, hogy utoljára jártam ott, már nem. A világhíres Apolló mellől kihúzott valami a kis, csendes udvarra, nyíló mirtusok lógtak

a cortile faláról, ég volt ott, római ég, víz vízjáték, a víz ezer színe, amint ide-oda rebben a napban és halak, amelyek játszottak, mint a gyermekek. Amikor elmentem onnét, akkor jutott eszembe, hogy túl vagyok már a belvederi Apollón. Túl mindenem amit csináltak, amit akartak, amiben ember játszik szerepet — egészen közel a természethez. Meg kell érni, hogy az ember közel legyen a természethez. Kicsit megöregedni. Fiatal ezt nem érti. És a növénykertté lett füvészkertben, minden baj és leromlás mellett, mégis csak a természettel találkoztam... Zavartalanul éppen azért, mert elhanyagolt és elmúló kert...

Igy azután hiába bíztatgatom szociális érzésemet. Nem tudok haragudni az elhanyagolt füvészkert miatt.

d. zs.